

Àṅwà'ànè Paul a mbô ñghòtô BaFILIPI

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A aṅwà'ànè yû aa a le ñgwà'ànə Paul a noò yïi mə à le ntswe a atsaṅ a Roma aà. A ñjò'ò àla'a Filipi aa le ñghùrè baRoma, a bê àla'a yï wè a titii ila'a jii mə baRoma le si bu'utə a mbù'u Macedonia aà. Bi le si toṅə nî àtìi gold ghu, bə bî wè bî wè bi le nlo a Roma bo bi a ñjò'ò ila'a Itali jî mə'ò nzi ñghùrè ghu. Bi tigè ñghirə bê bii mə bi tswe ghu aa ni baRoma. BaFilipi bi le si tswòṅə ni nû jyaa nloṅ mə bi le ñlògè waa ni baRoma aà. Ikum ala'a Filipi aa a le mfa 'Mfò Filip ta bi Alexandra yî Nwè.

Ntoo yï ñsigìnè a Filipi aa a le nzi Paul ni yu, a ntwoṅ Nwî, a ajàṅ mə à le nyə ñù a ñjèè təə təə a twoṅə ni waa mə bi zi ñkwetə waa aà (Ifà'a 16.8-10). Ñghòtə baFilipi ì le mbə mbèè ntii Paul, ì le si kwetə nii nî ifa'a ntoo yï ñsigìnè (4.15-16). Ñghotə mà yû ì le ntoo Epafroditus mə à ghɛɛ mfa njoo a mbo Paul a Roma (4.8). A ghèè mē, ñwo ñighòò ghu, baFilipi bi tswe nì ñbɔ'ɔ, a tigè ñlɔɔ mə yu wàṅsə bú bìi tá m̀ntii mi bé bya m̀i fwetə (2.25-30). Ma mùu ajàṅ, Paul à le ntigə ñwa'anə àṅwà'ànè yuà a mbo bìsubika'á bi, baFilipi, a mfâ m̀bi'ikè nloṅ akòṅnè yaa nî àkwetə ya mə bo le ntoo aà.

A nî àṅwà'ànè baFilipi yû, bi yê àkòṅnè, ànnũ mfâ m̀bi'ikə, nî ànnù ñidorè. Ǹidorè ni tswe fàa

mûm àṅwà'ànə aa a nì ìdigə tsi'í tsìmè. Mbə bi tse swon mə àṅwà'ànə ma yú à nî ikòò mə Paul à ṅwà'ànə nlonə nidorè. Ka mə Paul à le ntswe a atsaṅ aa, àb̄iint̄i yi a nu Nwĩ à le ṅghìrè a zĩ ñkwerê ìnnù tsìmè (4.11-13). Paul a k̄i ñswon m̄a ànnù nlonə ajàn mə Kristo à le mmà'àtə abwarè yi tsõ Nwĩ a aburə, ñsigisə ib̄inú yi, ñlogə marè ñum̄isõṅ aà. Paul a tigè ñdi'itə n̄i b̄e mə b̄i ka ṅe'esə Kristo, ñka nsigisə mib̄im̄inú myaa a nsyə tsõ yu (2.5-110). Mə t̄a bo ka ntaṅnt̄i a noò ṅgi'í, ñtsuu ìnnù ki wa'à, ñtsa'atə n̄i Nwĩ a n̄i ìnnù tsìmè (4.6-7).

Ñḡañdi'innũ mbwe'esə i le nzi n̄fa n̄i ṅgi'í a mb̄o ṅghòt̄e lâ Paul a di'itə boò Kristo mə b̄i ka ntsyəsə waa (3.2), ñswon mə ànnù ṅú a tsinə a nsi mi'í Nwĩ ñtsya aa tsi'í a n̄j̄im̄ àb̄iint̄i. Paul a swon ànnù ȳi mə a tsyàsə nii a m̄um̄ ñtswēnt̄i yu aà: Yu me'è ìnnù tsìm, n̄lɔɔ aa tsi'í a nzi Kristo mə a tsyàsə nii aa, ni m̄idà'à mi, i ki gha'asə nii (1.20-21; 3.4-10).

Bi yatê àṅwà'ànə yú aa laà:

1. N̄ji'í ànnù àṅwà'ànə yú 1.1-11
2. N̄tswē Paul yumbɔṅè 1.12-26
3. N̄tswēnt̄i a m̄um̄ Kristo 1.27—2.18
4. Atañt̄e nlonə Timoti ni Epafroditus 2.19-30
5. Awà'àsə nlonə ṅḡañkib̄aa ntoo ȳi ñsiginè 3.1—4.9
6. Paul ni b̄isub̄ika'à bi baFilipi 4.10-20
7. Ìnnù j̄i mə Paul à le nswonə a n̄lw̄'isə 4.21-23

¹ Mə, Paul ni Timoti, ṅḡañfà'a Kristo Yesu, b̄i'í toò àṅwà'ànə yu aa a mbo b̄e b̄itsim̄ b̄i mə bo

ni bè bi Nwî a nĵim Kristo Yesu, òtswe a Filipi aà, bo bi a mbo bìlîi bi ndânwî ni bîkwetè bii mē bi kwetè nî àfà'a nĵhotè aà.

² Tâ Taà yî'inè Nwîngòŋ nî Mmà'àmbî Yesu Kristo, tâ bo ghîrè ìbòŋ a nu bù, ñki mbòrisè ghuu.

Paul a fa miya a mbo Nwî ñlonĵ nĵhotè bàFilipia

³ Mē fa mbi'ikè a mbo Nwîngòŋ ghà a ngòŋ bìnòò bìtsim bìi mē mē wa'atè nî ghuu aà. ⁴ A nî Ngòŋ bìnòò bìtsim a ajànĵ mē yi tî tsà'àtè Nwî a atu bù bitsim aa, òtîi gha i luu nì ñdorè nlonĵ ngaa yùu. ⁵ Mē fâ nî mbi'ikè a mbo Nwî ñlonĵ a jànĵ yîi mē ni kwetè nàa a nsèènsè ntoo yî ñsigìnè yû ñlogìnè a njwi yîi mē ì le nzî a mbo bù a Filipi aa, nzi nywe'e sii aà. ⁶ Mē zi tsi'î annù nîŋkonĵ mē Nwî yîi mē à le ñlògìnè ifà'à yî sigìnè ma ghú a mîntîi bù aa à ka yè mē yu manşè a njwi yîi mē Yesu Kristo à ka yi bú bìi aà. ⁷ Mē wa'atè ma mùu ajànĵ aa nlonĵ mē ànnù yuu bìtsim a nanşè ntswe a nu mē tsi'î sigìnè aà. Nî ki ntswe a múm ìbòŋ yîi mē Nwî à ghîrè a nu mē aà, a janĵ yîi mē mē tswè a ndâtsanĵ tsîtsòŋ aa bo bi a noò yîi mē mē sa'a abèè ntoo yî ñsigìnè yû, ñswonĵ nî a mbo bè mē ànnù yîi mē mē swonĵ aa à nî tsi'î ntoo yî ñsigìnè aà. ⁸ Nwî à zi mē mē swonĵ aa tsi'î ànnù mē ànnù yuu a tswè a ntîi mē tsi'î sigìnè, mē kònĵè nî ghuu aa tsi'î nî àkòŋnè yîi a tswè a ntîi Kristo Yesu a kònĵè ghuu ghu aà. ⁹ Mē tsà'àtè Nwî a atu bù mē tâ àkòŋnè yuu tâ gha'atè nĵhèè nî mbîi, tâ mîtsyê muu tâ mî ki nĵgha'atè a ajànĵ

yii mə mbə nì zî òtètê ìnnù, ¹⁰ tǎ zi a ntso'ò ànnù yii mə a bɔŋ nghèè maŋsə aà, tǎ bə bê bii mə ànnù yaa a laà, kaa wa'à nî àlò'ò a noò yii mə Kristo à ka yǐ bú bìi ghu aa tswé. ¹¹ Tá Yesu tá à ghìrə mə tá nì ka naŋsə nghìrə nî ìnnù jii mə i tsiinə aà; ma mùu ajàŋ, tá nì ka ŋghu'usə nî Nwí, ŋgha'asə nî yì.

¹² Bìlím bá, mə lòo mə tá nì zi mə ìnnù jii mə i fè'ε a nu mē aa, i bàŋnè ŋkwetə a nghìrə mə tá òtoo yí òsigìnè ya tá i ku'usə nghèè bə nì mbǐi.

¹³ Ma mùu ajàŋ, bìsogyè bitsim bii mə bi bε nî òtò'ò mfo faà a Roma aa bo bə bìtsim faà, bi zi mə mē tswe a atsaŋ fàa ntò'ò aa nloŋ annǔ Kristo.

¹⁴ Mbu nghèè ghu, a ajaŋ yii mə mē tswe fàa atsaŋ aa, bìlím bi'inè bí ghà'àtə bo ləè òtìi waa a nu Mmà'àmbí, ŋku'usə ntigə nswonə nî ànnù Nwí nî àdà'à kaa wa'à nî ŋú tsù bú mbò'ò.

¹⁵ Lá bə bí mɔ'ò a titii bo bi tswe ghu mə bi ghè'ənè naa, òswonə nî ànnù Yesu ŋghìrə nî bə mə tá bí'ibo ka warənə ghu wàrənè, lá bə bí mɔ'ò bi ki ntswe ghu nswonə ni ànnù Yesu tsi'í nì àbòŋə ntii. ¹⁶ Ma buù bə bo swonə ma mùu ajàŋ aa nloŋ mə bo kɔŋə gha aà, òzi mə mē kuu fàa atsaŋ aa mbi'i mə mē sa'a abèε òtoo yí òsigìnè yú mə mē swonə aà. ¹⁷ Bə bí mɔ'ò bya mə bi ghè'ənè naa aa, bo swonə nî ànnù Kristo aà kaa wa'a ntii waa ghu ləè bê, òlɔo bə mə tá à yaa annù tá à ka ŋghεε nî mbǐi, tá bə ka nyoŋə ni nǧim bo, ŋghìrə ma mùu ajàŋ aa, ŋwa'atə ni mə bo ka kù'usə niŋ ŋgí'i a nu mē fàa a atsaŋə. ¹⁸ Ma yuu ànnù kaa a sǐ annù yii mə mbə a ghìrə mē ká òlwisə nî òtòŋ bə! Mə doritə a nyə mə bi

swonɔ ni ànnù Kristo ni bìmânjĩ bitsìmè; kè bi swonɔ aa nì mbwe'esè oò, kè nì n̄tì waa tsìmè oò, bon mè aa ki doritè tsi'ì dòritè.

Paul à tswè fàa mbi aa a ngha'asè Yesu

¹⁹ Tsi'ì ànnù n̄n̄konɔ mè ka ki doritè nlon mè mè zi mè Nwĩ à ka yu'u niyè'ê nuu tâ Azwĩ Yesu Kristo tâ à kwetè gha nghèrè tâ mè fè'è fàa atsanè. ²⁰ Mè nan̄sə nyə'ətə n̄ n̄tì ghâ tsim, ñkii mbe ni mè kaa mè ka wa'ă annù ndirè àtu yĩ tsu lô ñghirê bê, i b̄an̄nə yə mə, a ñgòñ bìnòò b̄itsim, ts̄its̄on̄ bo b̄i tsi'ì a ajàn̄ yii mə mè k̄i si gh̄irə a mb̄ii aa, mə mè ka ki nan̄sə gaansə ni m̄it̄i ma a ngha'asə Kristo a nu mè, kè mè tswè n̄tì fàa atu nsye, kè mè kwô kwò oò. ²¹ Nlon mə a mbo mè, n̄tsw̄ent̄i yà faa mbi, i ni aa bə Kristo, mè bə t̄e'ε ki kwo kwo bon a ka b̄an̄nə b̄on̄ tsyātə a n̄tswe fàa mb̄i. ²² Lâ mbə a bə yii mə mè ka b̄i tswè faa àtu nsye bon a bə mə mè ka b̄i fà'a innù jii mə i ka kwetə bê aà. Lâ kaa mè si annù yii mə mè ka t̄sɔ'ɔ aa zi bê. ²³ Ma muu ajàn̄ mè təə a t̄it̄i ñk̄i. Annù yii mə mə yè'ət̄ə aa à n̄ n̄lo ñghèe n̄tswe b̄i'ì Kristo n̄lon mə ma yú ànnù a b̄on̄ a nu mè n̄tsyatə mb̄i n̄tswe fàa mb̄i. ²⁴ Lâ n̄lon ñgaa yùu, a ku'unə mə tâ mè bu n̄tswe fàa mb̄i, t̄a kwetə gh̄uu. ²⁵ Tsi'ì ànnù n̄n̄konɔ, a ni ànnù yii mə mè ka gh̄irə aà. Mè zi mə mè ka b̄i gh̄èè n̄ mb̄ii a n̄tswe bi'inè fàa mbi t̄a kwetə gh̄uu tâ n̄i ka ñkwi ñghèe ni mb̄ii tâ n̄idorè nuu n̄i k̄i ñgha'atə a mum àb̄iint̄i yuu. ²⁶ Mè bə fè'ε i z̄i tsi'ì gh̄uu bon a ka gh̄irə mə tâ n̄t̄i gh̄uu i luu

nì nìdorə nlon yìi mə Kristo Yesu à ghìrə a nu mè aà.

Akòrə nìtəə nì bə bi Yesu

²⁷ Lā ànnù yì wè a nì mə tâ mìghìrənəmìnnù muu tâ mì ku'unə a ajàŋ yìi mə ñtoò Kristo yì ñsigìnè i lòò aà. Tà bæε mə a fε'ε mə m̀bè mè zì nyə ghuu kè ŋgaŋ, mè yu'u mə nì təə ñnìŋtə akòrə yuu a nsyε, m̀bòònsə ghuu ŋkwərə, ànnù yuu a bə yì m̀'ò, nì tó bitsim mə tâ ànnù ntoo yì sigìnè yìi mə nì b̄i aa, tâ à ka ŋghεε n̄i m̀b̄i, ²⁸ kaa wa'à nì ñgàŋk̄ibàâ juu b̀'ò b̄ê. A bə bə ma mùu ajàŋ boŋ à n̄i àlènsə mə a nan̄sə ndi'i nì mə Nw̄i à ka d̄i ŋgi'i a nu bo, i b̄aŋnə yweensə ghuu. ²⁹ A bəŋ mə tâ nì zi mə, Nw̄i yìi mə à ghìrə ìbòŋ a nu bù mə nì n̄iŋ n̄t̄i ghuu a nu yu, ñlon ŋgaa Kristo aa, a k̄iŋ ŋghìrə aa ìbòŋ a nu bù mə tâ nì k̄iŋ nyə n̄i ŋgi'i nlon ŋgaa yì. ³⁰ Ma mùu ajàŋ, nì yə mə ñtsò ma ghù mə nì to aa, i ki mbə aa ntsò yìi mə nì k̄i nyu'u mə mə to, ñki mburə aa k̄i to ñzi ywe'e sii aà.

2

¹ Tsò mə bu bì Kristo boonsə a gaansə nì m̄t̄i muu aa, tsò mə a kòŋè n̄i ghuu nlə'ətə nì ñt̄i ghuu aa, tsò mə nì b̀òònsə bu bì Azw̄i Nw̄i aa, tsò mə nì zì ñkòŋnə ghuu bu nì bù, ñki zi ŋko m̄l̄iŋn̄ê ghùu bu nì bù aa, ² a ku'unə mə tâ nì boonsə ghuu ntswe nì ànnù yì fùùrè, ñka ŋkòŋnə ghuu bu nì bù, ñghìrə nì mə tâ ñtsù ghuu ì bə yì m̀'ò t̄á t̄á ñt̄i gha i luu nì nìdorə. ³ Nì tsuu k̄i yu'u tsi'ĩ à yuu ànnù b̄ê, ñtsuu n̄u yùu k̄i ŋee b̄ê, m̀baŋnə ŋka sigisə n̄i ìb̄iñù ghuu bə a nsyê, ñka

ηwa'atə ni mə bə bî mɔ'ɔ bi tsyatə ghuu. ⁴ Tâ nî tsuu tsi'î ìnnù jii mə i kwetə ghuu aa ki ghìrè bē, nî kii nghirə nî ìnnù jii mə i kwetə nî bə bî mɔ'ɔ aà ⁵ Tâ ìnnù jii mə ni m̀d̀ontè ni a atu bù aa tâ ì bə jii mə Kristo à le si kii mm̀ontə aà, nlii nî ìnnù tsǒ yu:

⁶ Ka mə bo Nwĩ le ntswe ni m̀arè yĩ m̀fùurè aa, kaa à le ηwa'à kà n̄t̄ii ni mə yu d̄i' i mə bo Nwĩ ku'unê.

⁷ Lâ, à le mb̄an̄nè ìlœə ma juu ìnnù fu, ìsigisè ib̄in̄u yi a nsye, m̄ban̄nè ntigè nlogè marè ηḡan̄afà'à, bi jwĩ yi tsǒ ὴn̄ m̀s̀ɔ̀η.

⁸ A b̀è̀η m̄è n̄tigè ὴu m̀s̀ɔ̀η aa, ìsigisè ib̄in̄u yi a nsye, nyu'unə Nwĩ, m̄bii n̄iwô, bi zwitè yi,

Bĩ ghèè m̄è mə bi ki zwitè yi zwitè aa, n̄tigè mburə ηkweentə yi bə a ati b̄an̄nèb̄an̄nè!

⁹ Ma mùu aj̄an̄, Nwĩ a tigè n̄nan̄sə η̄̄entə yi a n̄d̄ə̄̄, m̄fa ikum ȳii mə i kɔ'ɔnə ntsyà mikum m̄ts̄im aà,

¹⁰ tǎ b̄eε mə bə b̄its̄im bi yi nyu'u ikum Yesu, a aburə, kè a nsye, kè bə a b̄an̄nsye,

bi swètè m̄ikù'ùt̄ə myaa a nsye ηgha'asə yi,

¹¹ tâ bə b̄its̄im b̄i bii n̄i n̄si n̄i n̄si mə Yesu Kristo à n̄i Mm̀à'amb̄i,

n̄tigè ηgha'asə n̄i Taà ȳi Nwĩ̄ng̀ɔ̀η ma mùu aj̄an̄è.

A b̄ɔ̀η mə tâ b̄ɔ̀ bi Kristo b̄i bə tsǒ m̄̄kà'à f̄aa mb̄i

¹² Tsǒ mə a bə ma mùu aj̄an̄ aa, ika'â j̄a j̄ii mə mè k̀ɔ̀n̄ə aa, tsi'î a aj̄an̄ ȳii mə ni t̄e'ε yu'unə n̄aa

a ηγῶη βῖνὸδὸ βῖτσίμ a noò yīi mē mē tswe bi'inè aa, a βῶη mē tā nī ku'usē ηghèè nī mβīi a yu'unē mē tsītsῶη mē kaa mē sī a titīi bù tswé aà. Nī ka mβo'ῶ Nwī tā nētīi ghūu ka ntsiginē, ηka ηgaansē nī mītīi muu a ηghērē innū jīi mē i ku'unē aà ta yī jī ilòηè. ¹³ Nloη mē Nwī a fà'a a mīntīi bù, ηghērē nī mē tā nī ka ηkῶη a ηghērē innū jya jīi mē a lòδ nī mē tā nī ka ηghērē aà, ηkīi mfa nī mīda'a mē tā nī ka mfa'a nī innū ma jū mē i βῶηè nīi aà.

¹⁴ Nī ka ηghērē innū tsīm ntsuu kī nnurikē, kē kī līgītē bē; ¹⁵ tā bē βῶῶ bi Nwī bīi mē mβē bi wa'a ifirē waa fā, mīntīi myaa mī laa, kaa àlῶ'ῶ a wa'a a nu bo tswé bē, ntswe a titīi nīwāà nī bē bīi mē bi ghērē innū jī bi kaa innū jyaa i wa'a tsinè aa, lâ nī bāηnē nta nī titīi bo tsō mīηkà'a fāa mbī aà. ¹⁶ Nī tswa nighāà nī Nwī nū mē nī fa ntswētīi a mβo bē aa ntugītē, tā a yī mβē wa ηjwi yīi mē Yesu à bu mbīi aa, nētīi gha i luu nī nīdorē a nyē mē kaa mē lē ηwa'a nū yà laa a dāηè dāηè zwī, kē mē kaa àfà'a yīi mē mē lē mfà'a aa, kaa a lē ηwa'a aa atu dāηè dāηè tsyā. ¹⁷ Ajāη yīi mē nī nīη nētīi ghūu a nu Nwī aa, a bē aa tsō àyoo mmà'anwī, mβē a te'ε mβē mē bi ka zwitē gha zwītē, i lògē alē nū ya i kūrē ma mùu atu ayoo mmà'a Nwī, βῶη nū yà i ka βῶηè tā mē ka ndoritē bi'inè nī bù bītsīmē. ¹⁸ A βῶη mē ta nū yūū i kīi mβῶηè tā nī kīi ndoritē tsō mē.

Timoti bo Epafrodito

¹⁹ Mē wa'atē a wāηsē ntoo Timoti a mβεε bù, a ajāη yīi mē mβē Mmà'àmbī Yesu a bīi, tā à zi

nyə ghuu m̀bu mbii nswonə a àjàn ỳi m̀ə ǹi b̀ə aà tá ǹti ghá i ìdorit̀ə. ²⁰ Kaa ǹù tssù kaa s̀ì ghú tswé tsó Timoti m̀ə a kii wa'a ǹi ìnnù tsi'í a annù ǹiḅkonḅ nlon ḅgaa ỳù ñlɔɔ ǹi m̀ə tá ǹi tswe i sigiǹə. ²¹ A titi bo bitsim, ǹù tsim a yu'u aa tsi'í ỳi annù, ḅghirə tsi'í ànnù ỳi m̀ə a ka kwetə atu mbii ǹu ỳi, kaa wa'à ǹi ànnù Yesu ghirə b̀ə. ²² Lá a ḅghɛ ǹi Timoti, ǹi zi ḅú ỳi m̀ə à ǹi ghú aà, ǹi zi a ajàn ỳi m̀ə a fà'à bi'i yu tsó mu bo taà ỳi, a nsɛ̀nsə ntoò ỳi ñsigiǹə yu aà. ²³ Aa ànnù ỳi m̀ə m̀ə wa'atə a ntoo yu, a mbɛ̀ b̀u, a noò ỳi m̀ə m̀ə ghɛnsə nzi a ajàn ỳi m̀ə ìnnù i ka ghèè ǹi m̀ə faà aà. ²⁴ A ḅghɛ ǹi m̀ə, m̀ə nanşə mbii a n̄j̄m Mmà'ambi m̀ə, mu fibànt̀ə lá, tá m̀ə k̀i nzi ỳaa ḅgaa.

²⁵ M̀ə m̀òntə m̀ə a ku'unə m̀ə tá m̀ə too mumaà yi'iǹə Epafroditus tá à bu mbii fu a mbo b̀u. A ǹi yu ỳi m̀ə bi'i yu fà'à m̀ə ḅki nto ntsò faà bitsim̀ə; a k̀i mbə yu ỳi m̀ə ǹi k̀i too m̀ə tá à zi ḅkwetə gha mfa njoo j̄i m̀ə m̀ə k̀i si bonə aà. ²⁶ N̄ti ỳi i ỳə'ət̀ə ǹi a nyə b̀u bitsim, a kii ḅjəḅnə si'i nlon m̀ə ǹi k̀i ỳu'u m̀ə yu k̀i si ghòò aà. ²⁷ Tsi'i a annù ǹiḅkonḅ, à k̀i ghòɔ ntigə tsi'í a ḅkwô. Lá Nw̄i a ko m̀ìḅḅǹə ỳi; kaa wa'à aa tsi'í ỳi ko b̀ə, à k̀i k̀i ḅko aa m̀ìḅḅǹə ghà tá tá ḅgi'í ỳi dàn tá i wa'a b̀u ǹzi ḅk̀u'ùsə ỳi m̀ə m̀ə tswe ghú mum aà. ²⁸ M̀ə nanşə n̄lɔɔ a ntoo yu a mbo b̀u ta tá ǹi dorit̀ə a mbu nyə yu, tá tá ǹti gha i b̀ɔɔ mfwetə. ²⁹ Bɛɛ a zi, ǹi kwɛrə a n̄j̄m Mmà'ambi ǹi n̄dorə; a bon m̀ə tá ǹi ka mbo'otə b̀ə b̄i m̀ə bi b̀ə tsó yu aà. ³⁰ Nlon m̀ə à k̀i ghèə kwo nlon ifà'à Kristo, ǹniḅə atu yi a ntsu n̄wo a mfà'a ta

màṅsə àkwetè yï mə nì kì tswe nî m̄fa a mbo mə aà.

3

Nù yï mə m̄nnù mi mi tsinə aa, à nì nù yï mə a n̄ṅ n̄tī yi a nu Kristo aà

¹ Bil̄m bâ, mbəṅ m̄ə m̄ṅsə, m̄ə swōṅ a mbo bu m̄ə tâ nì ka ndoritə a mum Mmà'àmbî. Kaa m̄ə ka wa'à kaa a ṅkwatə ṅwà'ànê ìnnù j̄i m̄ə m̄ə tè'è m̄ə m̄foo ṅṅwà'ànè a mbo bù aà, n̄lon m̄ə i ka be ghuu tâ nì tsuu lõ wò.

² Nì ka ntsyesə ghuu nlon mbu j̄i bi jyâ, b̄ə bya m̄ə bi bù'u ìnnù j̄i bi aà, b̄ə bya m̄ə bi tsəṅ nù jyaa laà; tâ nì ka ntsyesə ghuu nlon ṅгаа yàà.

³ A b̄ə b̄i'ìnè mb̄ə b̄ê b̄i m̄ə Nwî à ṅètə waa tsi'î annù n̄ṅkoṅ, b̄i'ìnə gha'asə Nwî aa nì Azwî yi, ñdoritə aa nlon m̄ə b̄i'ìnè nì b̄ə bi Kristo aà, kaa wa'a m̄intī mi'ìnè aa b̄ə nì ìnnù n̄jyã nu lèè b̄ê.

⁴ Ka m̄ə mb̄ə m̄ə tswe nì à j̄àn yï m̄ə mb̄ə m̄ə k̄i nləə n̄tī gha a nì ñjoo n̄jyã nù aà. Mb̄ə b̄ə b̄i tsu bi tswe faa mbi m̄ə bo tswe n̄i ñlèə n̄tī waa nì ànnù n̄jyã nu, boṅ m̄ə tsyàtə waa b̄ītsim̄ə. ⁵ A yòṅə n̄òṅsè ȳi'î, bi le ṅètə gha aa a noò yï m̄ə m̄ə le mb̄ə n̄jwi ji n̄ifwaa aà; m̄ə b̄ə ṅù bàIsrael, m̄fe'ε a ṅgwè'ε nda Benjamin, mb̄ə mu baHeber yï m̄ə â jwe bàHeba aà. A ṅgh̄ε n̄i ànnù nlèə ñd̄i'î bàYuda, m̄ə b̄ə ṅù bafarisai. ⁶ A ṅgh̄ε n̄i àj̄àn yï m̄ə m̄ə le si t̄ī n̄i ànnù Nwî aa, m̄ə le si tso'c n̄i àkòrə ṅghotə b̄o bi Kristo; m̄bu ṅgh̄èè b̄ə n̄ṅ annù ṅgh̄irə ìtsin̄ənnù, a n̄yoṅə n̄i ànnù nlèə ñd̄i'î Moses, kaa àlò'ò ȳi tsu kaa a le ṅwa'à a nu m̄ə tswê b̄ê. ⁷ Ma juù ìnnù m̄ə i le mb̄ə afù'ù

a mbo m̀e aa, m̀e log̀e m̀e à nì bwyɛ nlonɔ Kristo. ⁸ Tsi'í annù ǹikonɔ, m̀e lògɔ njoo tsìm j̀ii m̀e m̀e tswe nì ju aa tsɔ bwyɛ, ǹlonɔ m̀e a nzi Kristo Yesu Ngànma'a ghà, a bɔɔ ntsyàtɔ njoo tsi'í tsìm fàa mbì. M̀e m̀e'ə njoo tsìm nlonɔ ɔgaa ỳi, ǹtigɔ nlii ǹi ǹjoo tsìm tsɔ ǹtsà'á ta tswe nì Kristo; ⁹ i boonse ntswe bi'í yu tá tá itsinənnù j̀ii m̀e m̀e ghìrə aa, tá tsee bə a mbo mə lɔ lɔ bə, ǹyonɔ nàa a j̀im àjàn ỳii m̀e m̀e lèə ndi'ì Moses aà. Tá à baɔnə mbə bə a àjàn ỳii m̀e m̀e ǹɔ nti ghà a nu Kristo aà; mbə itsinənnù j̀ii m̀e Nwì a fa a ǹj̀im àbiintì aà. ¹⁰ Annù ỳii m̀e m̀e lɔɔ aa, à ǹi ǹzì Kristo, i tswe nì m̀idà'á mya m̀e à tswe nì mu nlonɔ m̀e à le nyweenə nì ǹwo aà. M̀e k̀ii ǹlɔɔ ǹi ǹyê ɔgi'í ya ỳii m̀e à le nyə aa, i k̀ii bəɔn tìgə bə tsɔ yu i bii ǹwo ǹii m̀e à le ɔkwo aà, ¹¹ tà bɛɛ m̀e m̀anji a tswe ghu m̀e k̀i nyi nyweenə nì ǹwô yàa ɔgaa.

Paul a Gaansə Mitì mi

¹² Kaa m̀e si lɔɔ aà ǹswonɔ m̀e m̀e tswè m̀e ǹi ǹjoo mà j̀u m̀e m̀e wa'atə a ntswe nì j̀u aà; kaa m̀e wa'á k̀i ǹlɔɔ aà ǹswonɔ m̀e Nwì à fà'á m̀e ifà'á yi a nu m̀e maɔsə; lá m̀e gaansə mitì m̀a a ntswe nì j̀u ǹlonɔ m̀e Kristo Yesu à ghìrè m̀e m̀e tá m̀e bə ỳi aà. ¹³ Bìlìm bá, kaa m̀e si m̀oontə m̀e m̀e ywè'è m̀e a adìgə ỳii m̀e m̀e tswe ǹi ɔkwe ɔkɔ'ɔ ntəə ghu aà; lá ànnù ỳi fùurè a tswe ghu ỳii m̀e m̀e ghìrè, m̀e mà'atə ìnnù j̀ii m̀e m̀e tsyà m̀e m̀ma'atə a ǹj̀im aa, ɔgaansə ǹi mitì ma m̀furitə ǹi njoo j̀ii m̀e i tswe a mbii aà. ¹⁴ M̀e khè tsi'í ǹi m̀itì ɔghɛɛ nì a adìgə ỳii m̀e m̀e tɛ'ɛ mi'í ma ghu aà, ta ghèɛ kwɛrə miyàrinè mi

ng'u mi afà'à mii mē Nwĩ a twoŋə nàa mē tâ mē kɔ'ɔ ŋkwɛrə, ñtsya aa a jìm Kristo Yesu aa. ¹⁵ A boŋ mē bĩ'inè bii mē bi kwè mē, ñtwiŋtə mĩŋgǎŋ mi'inè a nu Kristo aa, tâ bĩ'inè tswe ni àmòòntə ma yu. Kè bæε mē ñu tsù a tɛ'ε ntswe ghu mē a mòòntə annù yi adàn boŋ Nwĩ à ka kii ghìrè ta ñi zi. ¹⁶ Lá ànnù yí wè a bə aa mē tâ bi'inè tswa annù yii mē bĩ'inè tswè mē ni yu aa ntugitə tâ à tinsə.

¹⁷ Bìlìm bâ, tâ ñi yoŋ ŋka ŋɛ'esə nàa tsǒ bə bí mɔ'ò, ñghìrə ñi ìnnù jii mē bĩ'i ghìrə aà; ñkii nlii ñi bē bii mē bi yòŋə ñi ìbù'ù mĩkòrə jì'i aà. ¹⁸ Mə swoŋə laà aa, nloŋ mē bə bí mɔ'ɔ bi tswe ghu mē bi ghìrə ìnnù tsǒ bə bii mē bi baa atibàŋnə bəŋnə ya yii mē Kristo à le ŋkwo ghu aà. Mè tɛ'ε mē ñifoo nswoŋə annù ma yú a mbo bù, à ni tsi'ĩ yù mē mē kii mbu ŋkwatə nswoŋə ni mìlàà a mi'i mē aà. ¹⁹ A ka yi ki bə a ñjìm tâ Nwĩ à ñiŋ isa'a a nu bo, ñloŋ mē bo lògə ato'ò yaa laa tsǒ nwĩ wàà, ñtswoŋə ñi nù yàà ñloŋ ñjoo jii mē boŋ i bəŋnə ñghìrə ni mē tâ àtú yaa ka ndìrə, ñtɛ'ε atu yaa ñi ñjoo mbi jù. ²⁰ Lá ñghɛɛ ni bĩ'inè, àla'à yi'inè a tswe aa a aburə, bĩ'inè yu'utè ni Ngàŋyweènsə yi'inè, Mmà'àmbi Yesu Kristo mē tâ à lo ghu nzi. ²¹ A bə zĩ, boŋ à ka lògə mida'a mya mē mi ghìrè ni mē tâ ñjoo tsim tâ ì ka yu'unə ñii aa, i kwensə aborikə nú jĩ'inè jù tâ ì tigə mbə tsi'ĩ tsǒ yí ya yii mē i ñwèèné ni ñifò aa.

4

Adi'itè Paul a mbo bɔɔ bi Kristo

¹ Bìlîm bâ, wa mē nāṅsə kòṅhè ghuu, n̄tìì gha i yə'ətè ni a nyə bù. Nì ghìrè mē tâ n̄tìì gha tâ ì luu ni n̄dorə, n̄i k̄i mbə miyàrìnè mi ṅgù'ù mâ. Bìsû ba b̄ii mē mē kòṅhə aa, n̄i nāṅsə ntəə n̄tìì, n̄swetə m̄iṅgǎṅ muu tâ m̄i tso a n̄û Mmà'àmbî. ² Mē bu'u mbo a mbo Evodia bo Sentikə mē tâ bo boon̄sə tâ ànnù yaa tâ à bə yi m̄ɔ'ɔ a n̄j̄m Mmà'àmbî. ³ Mē bù'ù m̄bo a mbo wò, ṅù àkòrê ghà mē s̄i fà'a aa, mē ta ò kwetə bāṅgyè ma bú n̄lɔṅ mē bo fa'a bi'ibo a n̄swon̄ə ntoo ȳi n̄sigìnè bi'ibo n̄i Clement n̄i b̄è bi m̄ɔ'ɔ b̄ii mē bi'ibo k̄ii mfa'a, m̄ik̄um myaa mē tswé a m̄um àṅwà'ànə n̄tswèntìì aà.

⁴ N̄i ka ndoritə a mum Mmà'àmbî a ṅgòṅ b̄inòò b̄itsimè; mē bu ṅkwatə n̄swon̄ mē ta n̄i ka ndoritə. ⁵ N̄i ghìrè tâ b̄è b̄itsim yə mē n̄i tswa m̄intìì muu, n̄lɔṅ mē n̄òò n̄zi Mmà'àmbi à tigə a bo aà. ⁶ N̄i tsuu n̄û yùù k̄i wa'a n̄lɔṅ ann̄u tsu b̄è. N̄i ka n̄tsa'atə Nwî n̄lɔṅ ṅgòṅ n̄joò tsim j̄ii mē n̄i l̄òò aà, mbu'u n̄i m̄bo ghu mbo, m̄fa n̄i mbi'ikə ghu mbo, ṅghìrè tâ à zi n̄joò tsim j̄ii n̄i l̄oo ghu mbo aà. ⁷ Ma mùu ajàṅ boṅ m̄b̄ōōn̄ê Nwî ȳii mē ì tsyàtə mitsyè mi b̄è aa, ì ka ghìrè tâ m̄intìì muu bo b̄i ìm̄òòntənnù juu tswə a mum Kristo Yesu.

⁸ Bìlîm mbâ, ànnù yi n̄lwî'ìnj̄im ȳii mē mē ka n̄swon̄ a mbo bù aa, a n̄i mē tâ n̄i t̄ɛ'ɛ at̄u yuu n̄i ìnnù j̄ii mē ì n̄i ànnù n̄iṅkon̄ aà, bo b̄i a n̄i ìnnù j̄ii mē ì ku'unə a m̄b̄ɔ'tə aà, n̄i j̄ii mē ì tsinə aà, n̄i j̄ii mē ì laa aà, n̄i j̄ii mē b̄è kon̄ aa, bo b̄i n̄i j̄ii mē ì boṅ aa; b̄ɛɛ mē ànnù ȳi tsu a t̄ɛ'ɛ n̄tswə ghu mē a boṅ ṅghèè m̄māṅsə, k̄è ȳi tsu ȳii mē a ku'unə a gha'asə aa, a boṅ mē tâ n̄i ka ṅwa'atə

ma yuù ànnù. ⁹ Nì ka ñghirè innu tsìm jii mē ni yègè a mbo mē aa, kè jii mē nì Kwèrè a mbo mē, kè jii mē nì yu'u a ntsũ mē aà, kè bē jii mē nì yè mē ghìrè aà. Nì bē kì ghìrè ma juù ìnnù boṅ Nwĩ yii mē a bōrisè nî bē aa boṅ à ka tswe bu bo.

Paul a fa miya a mbo baFilipia ni njoo jii mē bo le mfa ghu mbo aà.

¹⁰ Mē nanşə ndoritè tsi'ĩ sigìnè a mûm Mmà'àmbi nloṅ mē, ka mē àgha'à a sà'à mē a ajàṅ yii mē nì le si lòò a ñkwetè mē aa, nì tswè mē nì mânji a ñkwetè mē tsìtsòṅ. Tsi'ĩ ànnù nìkonè, nì le si wa'atè nàâ, lâ kaa wa'à a ajàṅ yii mē mbē nì tsyá ñkwetè gha ghu aa bàṅnè ñzi. ¹¹ Kaa mē si laa swon aa nloṅ mē àyoò tsu a wε'ε a mbo mē bē. Mē yègè mē nzi a ñkwèrè ñgǒṅ innũ tsìm jii mē i fè'è a nu mē aa nì nìdorè, ¹² Mē zì ñnsìgìsè ìbìinú gha a nsyε, ñki nzi a tswe a noò yii mē njoo i gha'a a mbo mē aà. A tε'ε i bē bē mē akè boṅ mē yègè mē ñzi a tswe nì njoo jii ghà'à ñgha'a, ñki nzi a ntswe nì nji. Mē zì ntswe a noò yii mē ñdâ ì lùu nì njoo bo bì a noò yii mē ñdâ ì yòò aà. ¹³ Mbē mē tse ghìrè innù tsìm a njiṁ yu wa yii mē a fa nî mîdà'à a mbo mē aà.

¹⁴ Lâ a kì bǒṅ mē nì kì ñkwetè gha a noò yii mē mē kì tswe nî ñgi'i aà. ¹⁵ Bù baFilipi, itu ìbìinú ghuu, nì zi mē a ajàṅ yii mē mē le nlògìnè ñka nswonè nî ñtoo yì ñsigìnè yû aà, a noò wa mē mē le ñka nlo Macedonia aa, kaa ñghoté ñdânwĩ yî dàṅ kaa ì le ñwa'à ghu tswe mē ì le mbii mē bo ka kì fa nî njoo a mbo mē, kè kii kwèrè nì njoo

a mbo mè, nìtsyatè ghuu. ¹⁶ Nlonḡ mē, ḡghεε bē a ni noò wa yīi mē mē lē ntswe a Tesalonika aa, nì lē ntoo njoo a mbo mē a ḡḡaa jī ḡhà'atè, ḡḡkwetè ḡha ḡhu. ¹⁷ Kaa sī bē aa bē mē mē wī'ī nìlōō ni ḡjoo jya jīi mē ni fa ni a mbo mē aa bē, àyoo yīi mē mē bāḡḡnè nìlōō aa, à ni m̀bōōnē yīi mē ni ḡḡkwerē ḡhu ḡḡku'usē ni ibōḡ yīi mē i kuu ni abāa bù nìlonḡ akwetè yīi mē ni fa ni a mbo mē aà. ¹⁸ Wā ḡjoo jya jīi mē nì kī too a mbo mē aa, i kī bùrē ḡḡha'a ntsyatè a jāḡ yīi mē mē kī sī lòò aà. Wa mē sī ayoo dàḡ bu mboḡḡ nlonḡ mē mē kwerē ḡjoo jya jīi mē nì kī tòo Epafroditus mē tâ à zi mfa a mbo mē aà. I bē aa ḡjoo mmà'anwī jī lùmtè, m̀bē njoo ntōō mmà'a Nwī jīi mē i ku'unē, mbōḡ a nu Nwī aà. ¹⁹ Nwīḡḡḡḡḡ ḡhà à tswe nì àfù'ù a burè ḡḡha'a kaa wa'ǎ a nswōḡḡ bē, a ka fa njòò tsīm jīi mē ni bōḡḡ aa a mbo bù a njīm Kristo Yesu. ²⁰ Tā bī'inè ka ḡha'asē nī Nwīḡḡḡḡḡ Taà yī'inè a ḡḡḡḡḡ bīnòò bī tsīm, nìlwi'i nīḡḡḡḡ. Amen.

Atsà'atè yi nlwī'ī ḡjīm

²¹ Tsà'atè nì bē bī Nwī bītsīm a m̀m̀m̀ Kristo Yesu. Bīlīm bī'inè bīi mē bī'ibo tswe faà aa, bo kī ntsà'atè ghuu. ²² Bē bī Nwī bī tsīm bī tsà'atè ghuu, bya bīi mē bī tswe a ndùḡḡ Kaisa aa bo naḡsē ntsà'atè ghuu. ²³ Tā ibōḡ Mmà'àmbī Yesu Kristo tâ i tswe a mbo bù.

Bafut
Bafut: N̄toò Kristo yî N̄sigìnè: mìkàà yî mfiì New
Testament

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bafut

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2022-10-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 27 Oct 2022

5d039b4a-c9a1-50b1-8a61-176cf48aa271